

Le v lastnem tisku je moč
in bodočnost!

Nova Strava

Št. 41

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočkovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74.

Iz preteklosti v sedanjost

—c Silni prevrat, ki ga je izzvala pretekla svetovna vojna na polju gospodarstva, kakor v mišljenju in razpoloženju narodov, ima svoj odmev v vseh deželah sveta: krvavi trijumf boljševizma v Rusiji, neprestane homatije na Daljnem Vzhodu, osvajačni vpadi v tuja ozemlja s strani Japonske, vrenja v Vzhodni Indiji, oboroženi spopadi med narodi Južne Amerike, vojne vihere v Mali Aziji, krvava bratomorna revolucija v Španiji ter v najnovejšem času silne spremembe v Srednji Evropi, kjer se je zemljevid znatno spremenil, vse to nam priča o neprestanem trenju med narodi, ki se nahajajo v nekem razdražljivem razpoloženju.

V takem vročnem stanju pa se ne nahaja samo množica kot narodna celota, ampak tudi človek kot posameznik, o čemer nam zgovorno pričajo številni veliki škandali in polomi svetovnega slovesa zadnjih let (Stavijski, Kreuger itd.)

Vse kaže, da je poleg gospodarske krize, zajela narode in posameznika še druga, hujša in strašnejša kriza, t. j. kriza duha.

Izgleda, da se posamezne države tega stanja zavedajo in da skušajo na najrazličnejše načine priti temu zlu do dna, tu s pomočjo ekstremističnih načel, tam zopet z neko vrsto nove demokracije, povsod pa je prodrlo spoznanje, da je nujno potreben prelom s prošlostjo, tradicijo in konservativnostjo.

Ce podrobneje razmišljamo in raziskujemo problem te splošne nervoze in krize duha in gospodarstev, pride mo do zaključka, da leže njeni pravi vzroki — v novih načinih in zmognostih moderne proizvodne sile dobrin, ter v vsestranskih posežkih tehnike in stroja v vsakdanje udejstvovanje in snovanje človeka in slednjic v duhu in mišljenju današnjega inteligenčno visoko stoječega posameznega individua — a z druge strani pa v okostenelih in zastarelih principih in mišljenju starih, za sedanje čase in okolnosti nezmožnih, senilnih političnih eksponentov-reakcionarjev, ki žive še danes v duhu starih predvojnih časov, ko so še bili življenjski pogoji in način življenja širokih plasti naroda ter nivo njihovih vsakdanjih potreb še daleko na nižji stopnji.

... in ...

Ženska enakopravnost

—k Mnogo se piše o ženski enakopravnosti in ženski svet se posebno ogreva za enakopravnost v družbi. Tudi mi smo pristaši ženske enakopravnosti, vendar le z gotovimi tehtnimi pomisleki, ki so v sedanjem socialno-gospodarskem položaju utemeljeni.

Naš družabni red, katerega priznavamo in ga spoštujemo, določa, da je mož glavar in ustanovitelj družine, ženska pa je določena, da je glavaru zvesta družica in pomočnica.

Idealna in pomembna zamisel za krepak razvoj naroda, katerega sinovi smo.

Eno pa le moti načelne določbe sedanjega družabnega reda. To je, da se ne ustvarjajo prav nikaki socialni

—k Münchenski diktat ne bi nikdar dosegel takega uspeha, če bi ne bila nesloga Slovanov tako na višku kot je bila usodnega dne. Slovaki so se vezali s Henleinovci in Madžari, da so svojemu bratu Čehu padli v hrbet v trenutku, ko bi se narodna suverenost države lahko ohranila.

Poljska, ki že od nekdaj ne vodi slovanske politike iz golega sovraštva do Rusov, je najgrše padla za vrat češkoslovaškemu narodu.

...

Kako vse drugače bi bilo, ako bi vladala med slovanskimi narodi sloga in enoten pogled na bodočnost.

Ce pregledamo številčno moč Slovanov v Evropi, se nam pokaže naslednja slika: leta 1800. je bilo v Evropi 66 milijonov Slovanov, leta 1900. že 166 milijonov, leta 1930. pa 226 milijonov Slovanov.

Slovanstvo in bodočnost

Germanov pa je bilo leta 1800. 57 milijonov, leta 1900. 124 milijonov, leta 1930. pa 149 milijonov.

...

Gorje, če bi ne bilo tako.

Vso krivdo za podrejeno vlogo, ki jo igrajo Slovani v Evropi, ne potrebujemo valiti na nikogar drugega, kakor na samega sebe. Značilno je ugotoviti, da Slovani niso bili nikdar poraženi na svojih državnih mejah od zunanje sile, marveč vedno le od notranje nesloge.

Ta ugotovitev nam mora biti dovolj dober nauk, da v bodočnosti ne bo več tako.

...

Napočil je čas, da iz zgodovinskih doživljajev črpamo nauke in jih usmerimo za propagando Slovanstva.

Slovanstvo ni utopija, kakor trdijo ideologi z univerzalno miselnostjo, Slovanstvo je dejstvo, katerega utemeljujejo gornje številke. Ali se jih hočemo zavedati.

Bodočnost Slovanov v Evropi je zagantirana, saj dokazuje naš normalen porast, da bo leta 1960. v Evropi 160 milijonov Germanov, 133 milijonov Romanov in 303 milijoni Slovanov, to je čez dobrih 22 let. Morda so v Münchenu imeli tudi to pred očmi. Kdo ve? Eno pa je gotovo, da v Münchenu ni padla odločitev samo za Češkoslovaško, r

Pri tej ugotovitvi ne potrebujemo drugega kakor zgrabiti za delo, da odstranimo nasprotstva med posameznimi slovanskimi narodi, izgladiti razlike z bratsko popustljivostjo, če hočemo, da bomo čez dvaindvajset let lahko dosegli oblast v Evropi in obračunali stare račune, ki so prinesli letos Slovanom toliko zla.

Slovanška bodočnost je v naših rokah. Če smo se od polpretekle zgodovine kaj naučili, potem smo se gotovo naučili eno, da sužnji nočemo biti nikomur.

Gremo med narod in mu to dopovemo, potem nas ne bo strah bodočnosti. Bratje Čehi to dobro vedo.

Zmaga

V času, ko skušajo nekateri potisnit kazalec časa nazaj s požiganjem, zatiranjem in izgnanstvom znanstvenikov, umetnikov, godbenikov, pisateljev in učiteljev in s cenzuriranjem novic, literature in umetnosti, so dane nove naloge deželam, kjer še plamtí bakla svobodne misli in svobodnega pouka. Če ugasnejo plameni svobode v drugih deželah, morajo zato tembolj plamteti kresovi svobode

pri nas, plamteti svetleje in višje, kakor kdajkoli poprej. Knjige je mogoče zažgati in mesta opliniti, toda hrepenenje po svobodi neprestano gori v srcih prostega ljudstva. Tako da bo končno morala zmagati demokracija, potem demokracije in izobrazbe, ker nobenega naroda ni mogoče držati v večni temi in večnem suženjstvu. Demokracija mora in tudi bo zmagała.

Kmetijski stan za svoje pravice

Težave, v katere je zabredel kmetijski stan, in tudi drugi stanovi, so nas pričeeli opozarjati, da tako ne gre več naprej. Treba je na vsak način pomagati tudi, če kje malo zaboli. To spoznanje nas kliče, da se začnemo zanimati za stvari, za katere se prej nismo brigali. Toda prilike nas silijo, da se branimo.

Zavedamo se, da sedanjih slabih razmer nismo mi krivi. Dobro vemo, da večina neprilik našega stanu izvira iz istega vira kakor vse gorje delovnih stanov današnjega časa. Velekapitalizem, ki srka delavčeve moči in ki mu moramo vsi služiti. Mi nižji pač nismo bili od svojih vzgojiteljev prav vzgojeni. Preveč smo bili zava-

rovani v nebesa na zemlji in verovali gospodi, ki nam je ukazovala. Zdaj, ko se je pričelo veliko pisati o pravicah kmečkega stanu, to marsikomu ne gre v glavo.

Potrebno je torej, da si vse tiste, ki bi nas radi sedaj zastopali in ki se potegujejo za razna poslanska mesta, da si vse te dobro ogledamo ali se bodo znali potegovati za narodove, to je za naše potrebe z vso tisto odločnostjo in pravico, ki je potrebna, da se vse to, kar nas tišči, prav in pametno uredi.

Obljub pred volilnim časom ne potrebujemo — potrebujemo dejanj in resničnega dela, ne pa samo vožnje v prestolnico in nazaj!

Gospodarska izguba ČSR

S sudetskimi ozemljem je Češkoslovaška izgubila rudnike železa, srebra, svinca, cinka, radija ter črnega in rjavega premoga. Kakor radiumova ruda v Jachimovu pripada Nemčiji skoraj ves kaolin, ki ga potrebuje češkoslovaška porcelanska industrija. Podobno je z grafitom v Češkem lesu. Sploh pripada tri četrtine gotovih industrijskih panog Nemčiji. Z žatcem in Čebom pa je izgubila Češkoslovaška tudi glavne nasade hmelja ter znamenita letovišča in zdravilišča Karlove Vary, Marianske Lazny itd.

Ta gospodarska izguba bo vseka kor huje prizadejala okrnjeno republiko kakor pa izguba nacionalsocialistično orientiranega prebivalstva.

Nepismenost v Jugoslaviji

Nepismenost v naši državi je nenavadno visoka, in sicer v vrbaski banovini 72%, vardarska banovina 70%, zetska banovina 66%, drinska banovina 62%, moravska banovina 61%, primorska 57%, dunavska banovina 28%, savska banovina 26%, dravska banovina pa 5%.

Temu velevažnemu vprašanju bi bilo treba posvečati več pažnje kot sicer.

in gospodarski pogoji, da bi bilo mlademu moškemu omogočeno ustanoviti lastno družino in lasten dom.

Mladenič z boro plačo, da komaj krije svoje najnujnejše izdatke, životari iz dneva v dan, brez misli na bodočnost. On živi samo za sedanjost.

Dohodki mu ne dovolijo misliti na bodočnost, ker tudi za graditev bodočnosti je treba gospodarske podlage.

In ženske? One, dasiravno uvežbane v razne poklice, bi pač rade ženina le, če jim nudi brezskrbno življenje. Drugače ne.

Iščejo pač način svojega življenjskega udejstvovanja v raznih poklicih, v katerih izživljajo roman svojega življenja na različne načine. Niti na um jim ne prihaja, da bi se pečale

z mislimi, s katerimi se mora in se peča moški.

One imajo svoj poklic in če jim je plača kolikor toliko ugodna, se poživljajo na razmišljanje o sedanjosti, o ženitvi in bodočnosti. Ženske so s tem postale opasen konkurent moškim zaposlitvam, katerih konkurenca je vedno uspešna.

Iz tega pa izvira veliko socialno zlo, ki ima usodne posledice na razvoj narodove bodočnosti.

To zlo se vidi v tem, da je cenejša ženska moč zaposlena, moška moč samca ali družinskega glavarja z enim ali več otroci pa nezaposlena.

In še to. So v službah ženske moči, katerih službeni prejemki se uporabljajo zgolj za luksuz in ugodje, ker jim socialno in gospodarsko močni

stariši stoje zvesto ob strani z vsem, česar potrebujejo.

Nočemo iti v detajle in naštevati konkretne primere, ker ni to naš namen.

Naš namen je pokazati na socialno zlo današnje človeške družbe, ki je tako zmaterijalizirana, da niti ne vidi, niti videti noče potrebe, da se ustvarijo moškemu taki življenjski pogoji, da bo lahko mislil na ustanovitev lastne družine. Dokler bo pa šlo izkoriščanje delovnih sil v tem pravcu kakor gre danes, potem ni misliti, da bi se uveljavila normalna načela družabnega reda, da ima moški dolžnost ustanoviti lastno družino in za njo skrbeti in da je treba ženski, da se vrne iz raznih pisarn v materinski poklic.

Moč našega tiska

Neštetokrat smo že poudarjali, da je tisk za delovni pokret izredne važnosti, nič manj ko za ostale gospodarske stanove malih ljudi in skromnejših slojev. Tisk je kakor orožje v rokah vojaka, ker brez njega bi bila že v naprej vsaka bitka izgubljena. Za nas delavce je tisk še posebne važnosti, ker nosimo poleg svojih skrbi še odgovornost za življenje svojih družin.

Ne moremo si predstavljati delavskega stanu brez lastnega glasila, ki ima namen, s pisano besedo poudarjati vse njegove težnje, katere želi, da se mu, če že ne odstranijo, pa vsaj olajšajo.

Z žalostjo pa moramo ugotavljati, da delavstvo premalo širi smisel za lasten tisk, ki je mogoče le v medsebojni propagandi in pri iskanju novih naročnikov. Le tedaj bo mogoče nuditi delavskemu stanu vse tisto čtivo, kateremu je v večini naklonjeno, t. j. v reševanju njegovega socialnega vprašanja.

Mogoče pa je temu ugoditi le, če je za to dovolj sredstev. Izvor za napredek našega tiska pa je edino redno plačevanje naročnine. Zavedajte se tega in pomislite, da brez točnih plačnikov tudi obrtnik ne more izvrševati svoje obrti. Tako je tudi pri tistu. Brez rednega plačevanja naročnine noben list ne more izhajati, zlasti ne redno in v zaželeni obliki in z dobro vsebino.

Obručamo se do vseh zavednih naročnikov, poverjenikov in podružnic NSZ, da v polni meri store svoje dolžnosti, da pridobivajo nove naročnike ter zbirajo plačila za naročnino.

Naš list mora v vse javne lokale ter v javnost tudi izven vrst našega članstva in delavstva. «Nova Pravda» mora postati glasilo vsega narodnega delavstva. Zapomnite si: le v lastnem tisku je naša moč in rešitev!

100letnica našega izseljenišтва

Po podatkih, ki jih ima Izseljenski muzej v Zagrebu, poteče letos 100 let, odkar je bilo ustanovljeno prvo izseljensko društvo v Kaliforniji v mestu San Francisco. Ob obalah Atlantike in Pacifika, ob Meksikanskem zalivu, v državi Peru in Chile, ob Turčiji in Egiptu so nastajale naselbine in po štiridesetih letih nato so se naseljenci že organizirali v razna humana in zabavna društva.

V ta namen je Savezna Središnja Uprava v Zagrebu odločila, da bo v tekočem letu prirejela v spomin 100-letnice razne prireditve, katere bi na skromen način podčrtavale važnost stoletnice našega večjega ali manjšega izseljevanja in ustanavljanja naših prvih naselbin.

Izseljenski muzej v Zagrebu in Splitu bosta priredila več poučnih

predavanj, ki imajo namen, seznaniti našo javnost z našim izseljenstvom.

Poleg poučnih predavanj bodo izšle tudi razne brošure, katerih vsebina je zgolj posnetek iz naših izseljenskih naselbin, njih življenja in razvoja.

Naša javnost pa je naprošena, da se odzove ob tej priliki posebni nabiralni akciji za knjige, katere bi se potem odposlale na posamezne naselbine.

Tako se bo dostojno proslavila stoletnica onega časa, ko so prvi naši rojaki hoteli iskati boljše bodočnosti tja v daljne kraje. Koliko tisočev in tisočev rojakov je odšlo — eni v nesrečo, drugi v srečo! Mnogo se je že pisalo in razmotrivalo o problemu našega izseljenstva. Toda pri vseh dobrih in slabih dognanjih je bil končni zaključek le ta: da je le domovina kakor zdravje!

Moč našega kmeta

Akoravno vedo milijoni po vsem svetu, da brez hrane človek ne more živeti, so vstajali in še vstajajo iz srede človeštva filozofi, ki pravijo, da so ideje tisto, kar giblje svet, ker vzdržuje življenje. Da temu ni tako, nas je posebno dobro poučila svetovna vojna. Takrat so do dobrega spoznale človeške množice, da hrane ne morejo nadomestiti prazne besede, bobneči topovi in tudi ne ves svet olsegajoča ljubezen, če je brez materialne podlage. Povsod in vedno je prvo kruh, za katerim se stegujejo

nežne otroške roke in ki ga žveči starika v svojih brezobnih čeljustih. Kruh je začetek in konec.

In ta kruh pa raste iz zemlje: proizvaja ga pa kmet. Brez te proizvodnje bi narodi poginili drug za drugim, kajti manjkalo bi jim goriva za življenje.

V naši državi lahko postavimo trditev, da je poljedelstvo naša osnovna industrija. Ko bi ustavili njeno obratovanje samo za eno leto, bi propadle vse druge industrije. Ako pa bi bilo naše poljedelstvo tako organizirano,

da bi njega nosilci mogli zmanjšati produkcijo zaradi prilagoditve zmanjšanim zahtevam trga, potem bi bilo zaradi pomanjkanja in gladu več smrti kakor v vsej svetovni vojni.

Katastrofalne posledice bi imelo torej za nas zmanjšanje ali celo ukinitje poljedelskega obratovanja, posebno še, ko je način obdelovanja naše zemlje neenak in v mnogih predelih skrajno primitiven.

Ako je poljedelska produkcija pri nas tako važen činitelj, potem je vsakakor kmet najvažnejša družabna sila v naši državi.

Ako pa pogledamo od blizu, vidimo, da je povsem drugače.

Kmečko prebivalstvo tvori pri nas 80 odstotkov vsega državnega ljudstva. Tem kmetom pa pripada komaj 49 odstotkov obdelane zemlje, dočim

imajo vso ostalo rodovitno zemljo v rokah nekmetje.

Torej kmetje bi morali imeti odločilno moč v družabni lestvici in kakor je videti, je nimajo. Resnica pa je, da niso dobili kmetje nikoli priznanja od strani tistih, katere hranijo s kruhom.

In tu je vzrok, da se kmet ni mogel nikdar prav zavzeti za svoje poljedelske produkcije, ker ni nikdar sam odločal o svoji usodi, pač pa tisti, ki niso z zemljo niti malo povezani.

Torej je delovna sila v poljedelski industriji le kmet, ki je najvažnejši činitelj v pridobivanju dobrin.

Zato mora kmet zasesti ono stopnico v družbi, ki mu po njegovi važnosti pripada, kajti šele tako bo mogel priti do tiste moči, ki mu bo omogočila dvigniti vrednost poljedelske produkcije. Ko bo to doseženo, bo pa že sama ob sebi odpadla bojazen, da bi zmanjkalo kruha in mleka.

Zgodovina je učiteljica

—k Volitve so razpisane in prišel je zopet oni nesrečni čas, ko se hoče uveljavljati politika na osnovi ljudske pozabljivosti in neukosti.

Volilne cvetke o tako imenovanih sračjih gnezdih, framazonih, zaenkrat še brez klešč, ljudskih frontaših, pofovcih itd., kar mrgole v izvesnem časopisu.

Mi narodni delavci, ki bomo volili, da storimo svojo državljansko dolžnost, nas taki nizki izpadi prav nič ne brigajo in nimajo na naše zadržanje in namero pri volitvah prav nobenega vpliva.

Izkustva preteklosti, razvoj najresnejših dogodkov sedanjosti in strah pred bodočnostjo nam narekujejo izkoristiti vse doživljaje in dogodke in jih usmeriti v prave, ki bo narodnemu delavcu in narodu prinesel koristi in boljše bodočnost.

Češkoslovaška tragedija je za nas še prav poseben nauk, po kateri poti naj hodimo slovenski delavci, da našega naroda ne bo nekoč zadelo enako zlo.

Čas, v katerem živimo, je tako resen in žalosten povrhu, da nam ne prihaja niti na um, slediti študijam o sračjih gnezdih in raznih drugih volilnih cvetkah, ki jih čitamo.

Mar res ne gre nobena volilna borba brez apeliranja na ljudsko neumnost in pozabljivost? Mar res ne gre brez vplivanja na skrite in nizke instinkte poedincev, ko gre za pravico in poštenost?

Mar se res ne more vršiti volilna borba na način, da nas ne bo treba biti pred prosvitljenejšimi narodi sram?

Ali je zares zamrl vsak čut do spoštovanja človečanstva in njegovega dostojanstva?

Ali bi ne bilo boljše ustvarjati zadovoljstva med ljudmi in stanovi in sicer zato, ker le zadovoljen človek lahko pravilno odloča s svojim glasom.

Ako pa obstoja nezadovoljstvo, niti nočemo trditi, da obstoja, to vedo poedinci najbolj, potem bo nezadovoljstvo poedincev odločilo tako, kakor je treba, ne da bi se ozirali na pomen sračjih gnezdih.

Zgodovina je učiteljica narodov. Zgodovina je tudi učiteljica nas narodnih delavcev. In ta zgodovina nam narekuje, da se bomo odločili tako, da bo varovana čast naše države, veličina naše dinastije, pravica pridnega delavca, in ugled našega naroda. Zgodovina nam je že pokazala pravo pot.

V Münchenu o sračjih gnezdih niso zinili niti besedice. Čemu neki.

Bili so močni in odločni. In močni so zmagali. 7-

Kdaj imaš volilno pravico?

Volilno pravico imaš le, če si vpišan točno (ime, stanovanje, poklic) v volilnem imeniku. Vsakdo si ga lahko ogleda, na podeželju na občinah, po mestih pa na magistratih, in sicer do 25. oktobra. Do tega datuma so bile dopustne reklamacije, pri katerih je bilo treba predložiti krstni list, domovnico in potrdilo policije o najmanj enoletnem bivanju v kraju.

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Razmišljal je o tem, ali bo Magdalena kaj našla. Toda le v bežnih trenutkih. Kaj neki bi mogla najti! Še Bog, da imata dve sto.

Na koncu se je ustavil in zastrmel v kolonijo vil na nasprotni strani za dolinico. Jesen je tu svet popolnoma razgalila, da je bil pust, žalosten, gol in siv kakor mrliški obraz.

Stal je in gledal. Kaj prav za prav gleda?

Od mladosti, od trenutka, ko je začel hoditi v plavž, je sanjal o tem, kako krasno bi bilo, če mu ne bi bilo treba delati. Kako prekrasno bi bilo na svetu, če ljudem ne bi bilo treba delati!

Sedaj ne dela.

Za silo se naj, lačen ni. Ne more reči, da bi okusil lakoto. Ne je mnogo, toda za človeka, ki ne dela, zadostuje nekoliko grizljajev. Magdalena pa je doslej delala in ne je več nego on, kar je odločno premalo. Kdor premalo je, zgodaj ostari.

Jože je bil žalosten. Čutil je, kako nesmiselno je njegovo življenje in življenje vseh ljudi.

Bližal se je zvrhoma naložen premogarski voz, dvojica težkih konj se je upirala in penila in se zaman trudila, da bi speljala v hrib.

«Hijel» tuli voznik in poka z bičem.

«Rajši bi sam potisnil», si je mislil Jože. «Vsi naj bi potisnili, ki tu zijamo!» Toda glas v njegovi notranjosti je odgovarjal: «Čemu. Čisto odveč, pomagati živalim. Danes jim pomagaš, jutri ne več.»

Počasi je šel v svojo hišo, sedel za mizo in začel ogledovati svoje roke, ki si jih je položil na kolena. Bile so mehke in zelo občutljive, dlani so čutile oguljeno blago hlač. Nikoli ni imel rok tako

36

mehkih in občutljivih, razen mogoče v otroških letih.

Prišel je Venoušek in vprašal, kje je gospodična Magdalena, in nato sta z Jožetom sedela brez besed in skoraj negibno. In kakor bi čas nad njima obtičal, kakor bi se v brezvetrju nad dolino ustavila umazana cunjja oblaka.

Venoušek je vstal. Zdelo se je, da nekaj preudarja. Nato je spregovoril kakor sam zase, ne Jožetu. Pri tem je gledal od okna v nasprotni breg.

«Najbolje je biti tat.»

«Na», je pritrdil Jože z veliko vnemo. «Prav praviš, dečko.»

«Ali vidite tisto vilo tam? Tretjo od leve. Karasova je. Kaj je Karas? Tat. Postavil jo je z nakradenim denarjem.»

«Tepec, vsaka je iz nakradenega!»

«Kako to? Karas je vendar star mojster za blagajne.»

«In njegov sosed je recimo trgovec s premogom. Misliš, da je manj kradel kakor oni Karas, ki si je sezidal vilo kot on? On je kajpada kradel rudarjem in tistim, katerim je prodajal.»

«Tega ne razumem», je dejal Venoušek.

«To je tako», je rekel Jože, «tega Karasa bo nekoč doletelo, kar mu gre, onega drugega nikoli, zato ker... kako bi ti povedal, ko si še neumen... Karas je navaden tat, zato ker jemlje brez dovoljenja, oni drugi jemlje z eno besedo po zakonu. Veš, fant, tako preproste reči je najtežje razložiti.»

«Ali bi hoteli iti z nami? Pojutrišnjem?» je vprašal Venoušek.

«Kam?»

«Vse bi vam povedal.»

«Krasit?»

«Tega sicer ne», je z najnedolžnejšim obrazom rekel paglavec. «Samo oprezovati.»

Jože je razširil oči. Glej, prilika za zaslužek! Takoj pa je zmajal z glavo:

«Ne, dragi moj, mogoče bi šlo zaradi mene vse po vodi. Zdaj še ne», je dostavil čez trenutek.

«Prav», je dejal Venoušek, stresel z glavo in odšel iz sobe.

«Zdaj še ne», si je govoril Jože, «nemara drugič. Dve sto kron še imava.» In iznova se je zagledal v svoje roke, v čiste, bele dlani, členkaste prste in toge žile, napete preko zapestja. Te roke, te ročice zdaj počivajo, prijemljejo samo cigarete in jedila, drugače pa mirujejo, kakor bi se hotele odškodovati za vse, kar so pretrpele.

Nekdaj jih je občutil kakor dve kladivi, kakor dve uteži, ki tiščita hrbet in ramena k tlom. Sedaj so bile lahke, da jih niti čutil ni. Ali bodo še kedaj delale. Na pomlad mogoče. Na pomlad gotovo!

«Dragi moj», je nadaljeval sam zase, «malo drugače se je zasukalo, kot si pričakoval. Toda kaj si prav za prav pričakoval? Nič določenega. Nobenega načrta nisi imel. Saj niti vedel nisi, da živiš. Dnevi so minevali, delal si in to je bila tlaka za tistih nekaj grošev, zabavljaj si na to in... nič, dragi moj, kakor bi ne bilo nič.»

V zadnjem času se je često zalotil pri samogovoru, dve bitji sta se razgovarjali v njem. Pogosto se je prvo upiralo temu, kar je trdilo drugo. Prvo je bilo polno vere v jutrišnji dan, a drugo nejeverno in grenko kakor žolč.

Marija Magdalena se je vrnila z lova za srečo nekoliko utrujeno in blede. Rekla ni nič in Jože je tudi ni spraševal.

Božka je bila že nekaj dni zdoma.

Sedela sta in gledala v okno, molčala in tu pa tam prisluhnila tihim korakom in brbljanju stare Dietrichovke v kuhinji.

(Dalje prih.)

Zunanje politične vesti

—k Českoslovaška preživlja v borbi za ohranitev narodnostnih meja prav težke, a vendarle uspešne dneve. Zasedba sudetske pokrajine po Nemčiji še ni končnoveljavna. Varoval se bo narodnostni princip, po katerem bo dobila Češka nazaj vsa češka ozemlja, kolikor so še zasedena po Nemčiji. Hitler je ostal potemtakem zvest dani izjavi, da Nemčija ne bo dobila Čehov, marveč le Nemce.

Se težje delo opravlja češka vlada, ko sestavlja novo ustavo, ustrežajočo novim izpremenjenim razmeram na gospodarskem in političnem polju.

Gre za to, ali se naj nova država imenuje po spakedranki, podobni prejšnji naši, ali naj se imenuje z enotno označbo kakor jo imamo mi. Najbolje bi ustrezal naziv Sredoslavija ali kaj podobnega, vsak drug oficilen naslov bi bil predolg.

Slovaki, ki so postali samostojna država v zvezi s Češko, vodijo hudo borbo proti neupravičenim zahtevam Madžarov, ki ne žele nič več in nič manj kakor razkosanje Podkarpatske Rusije, oziroma hočejo na bolečinah Češke pridobiti čim več. Ta načrt jim je že padel v vodo, ker velesile ne soglašajo z aspiracijami Madžarov in njihovi načrti.

Madžarska hoče vzpostaviti historične meje krone sv. Štefana in se pri tem poslužuje metod, ki smo jih že vajeni slišati in ki smo jih občutili že pred vojno.

Poljska je kot slovanska država prva padla v hrbet svojemu slovan-skemu bratu v najtežjih trenutkih na način, ki razočara slehernega iskrenega in poštenega Slovana.

Ustvariti je hotela z Madžarsko skupno mejo z zahtevo po razkosanju Podkarpatske Rusije, kar pa velesilam ne prija.

Smrti sovražnik Slovanstva je postal dober zaveznik Poljske. Ta izdajalska politika se bo še bridko maščevala nad samo Poljsko.

Zunanji minister polkovnik Beck je hotel pridobiti za svoj načrt Romunijo, kar mu je pa izpodletelo. Poljska se boji osamosvojitve podkarpatskih Rusov zato, ker bo ta osamosvojitve gotovo vplivala na borbo za neodvisnost vseh Rusinov, ki živijo v Poljski zelo žalostno življenje politično, gospodarsko še bolj pa socialno. Zatirani Rusini v Poljski hočejo pravice, in namesto da jim Poljska to dovoli, hoče s spletkami onemogočiti vstajenje Rusinov pod Karpati.

Čas bo zacelil tudi te udarce Poljske, a zaceljene brazgotine na ranah bodo dovolj trde, ko pride čas obračuna s pravico proti krivici, ki so jo prizadejali.

Načrt Poljske, da bi se zabranil dostop Sovjetske Rusije v Evropo s poljsko-madžarsko-romunskim blokom na eni in dostop Nemčiji na vzhod se je ponesrečil. To pove dovolj.

Nemčija in Italija hitita izkoristiti plod sporazuma v Münchenu in nihče, niti Anglija niti Francija, nista v stanju preprečiti izkoriščanja usodnih rezultatov tega sporazuma. Zmagala je Nemčija, to je vse.

Francija skuša z zunanjepolitično preorientacijo popraviti težak neuspeh, kar se ji pa najbrže ne bo posrečilo.

Anglija ima obilo posla s palestinskimi nemiri in z gibanjem v Egiptu, ki ji križajo razne račune. Neuspeh v Münchenu tudi ona občuti, a krije ga z resignacijo na evropsko politiko. Obe, Anglija in Francija, sta bili vojaško neprimpravljeni, da bi branili osnove svoje zunanje politike. Zato žrtve Českoslovaške in še druge žrtve, ki jih še ne poznamo.

Netiva za nemire je še dovolj in težko je prerokovati, kaj nam bodoči dnevi še prinesejo neugodnega.

Španija preživlja menda zadnje trenutke svoje bratomorne vojne. Z od-poklicem italijanskih dobrovoljcev pešcev in topništva iz Francove armade je situacija popolnoma spremenjena in je le še vprašanje časa, ko bomo slišali glas, da je vojne konec, seveda če ne nastanejo kaka presenečenja.

Važno posvetovanje tekstilnega delavstva v Mariboru

V nedeljo dopoldne je bilo v zborovalni dvorani Delavske zbornice v Mariboru važno posvetovanje zastopnikov strokovnih organizacij in obratnih zaupnikov vseh tekstilnih tovarnov v Mariboru. Posvetovanje je sklicala Delavska zbornica, namenjeno pa je bilo vprašanju revizije kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo.

Zborovanje je otvoril ob 9. uri predsednik Delavske zbornice g. Lovro Jakomin, ki je pozdravil vse navzoče in konstatiral, da so zastopane vse strokovne organizacije in obratni zaupniki vseh mariborskih tekstilnih tovarnov. Za njim je podal referent gosp. Stanko izčrpano poročilo o stanju tekstilnega delavstva in o predlogih, ki jih bo Centralni tarifni odbor v Ljubljani stavil poslodavcem zaradi ureditve vseh perečih vprašanj, ki zahtevajo nujne rešitve in spopolnitve kolektivne pogodbe tekstilcev. Stanje v tekstilnih tovarnah ni prav nič zadovoljivo in vzlic dejstvu, da ima tekstilno delavstvo kolektivno pogodbo, je njegovo stanje več kot mizerno. Na predlog strokovnih organizacij je Delavska zbornica stopila v stik s poslodavci in dosegla to, da se pričnejo 25. t. m. pogajanja za revizijo kolektivne pogodbe. Ob koncu svojega izčrpanega referata je g. Stanko pozval zaupnike, naj ojačajo strokovne organizacije, kajti brez njih si ni misliti nobenega pokreta, še manj kakega vidnega uspeha.

V imenu strokovnih central so podali mišljenja istih g. Jakomin za Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije, tov. Makše za Narodno strokovno zvezo, g. Pestotnik za Jugoslovansko strokovno zvezo, g. Luzar za Zvezo združenih delavcev in g. Škerlj za Zvezo strojnikov. Vsi zastopniki strokovnih central so bili v izvajanjih skoro enotni ter so se izjavili za akcijo Centralnega tarifnega odbora Delavske zbornice. Za njimi je tov. Kravos podal kratko poročilo o stanju delavstva v Mariboru in žigosal veliko brezbriznost istega, ko gre za vprašanje organizacije. V ime-

nu podružnice NSZ v Mariboru je pozdravil akcijo Delavske zbornice in izrekel članom Centralnega tarifnega odbora zaupnico vsega delavstva. Temu izvajanju so se pridružili za mariborsko JSZ g. Kores in g. Vidovič za SDSZJ v Mariboru. Referent g. Stanko je z zadovoljstvom konstatiral, da je tudi tretje posvetovanje Delavske zbornice pokazalo sodošnost delavstva vseh smeri in izrekel zahvalo za zaupanje Centralnemu tarifnemu odboru. Sledila so nato poročila posameznih obratnih zaupnikov mariborskih tekstilnih tovarnov, nakar je g. Jakomin dal na glasovanje predlog, ki je bil soglasno sprejet. Po glasovanju se je g. Jakomin zahvalil vsem navzočim za udeležbo in izrazil svoje zadovoljstvo nad tako lepim zborovanjem ter pozval vse, naj čimprej in z vso silo ojačajo vrste organiziranih delavcev.

Po debati je bil soglasno sprejet sledeči sklep:

Centralni tarifni odbor, v katerem je zastopanih vseh 5 delavskih strokovnih organizacij tekstilnega delavstva, se pooblašča, da po svoji najboljši uvidevnosti in močeh zastopa interese tekstilnega delavstva pri novi ureditvi delovnih pogojev.

Gleda naj zlasti na to, da doseže možnost enomesečne odpovedi tarifnega dela pogodbe tudi med letom, kakor tudi možnost sklepanja posebnih dodatnih pogodb za posamezne obrate na podlagi okvirne enotne pogodbe.

Ako bi izgledalo, da se bodo pogajanja zavlekla, naj takoj na prvi razpravi zahteva od delodajalcev pristane na kasnejšo odpoved pogodbe ne oziroma se na določbe čl. 12., ki predvideva odpoved le za 1. januar.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, zaključil predsedujoči konferenco z apelom na vse, da gredo na delo za jačanje strokovnih organizacij, ker le organizirano delavstvo bo zamoglo doseči definitivno ureditev delovnih pogojev.

Resen opomin članstvu NSZ

Vsi dosednji opomini, naj članstvo v polni meri stori svojo dolžnost, so odslej ostali skoro brezuspešni. Malo je njih, ki se zavedajo, da imajo člani strokovne organizacije ne samo pravice, ampak tudi dolžnosti. In kakor vsak član zahteva od organizacije, da takoj in v redu izpolni svoje obveze napram članu, češ, da ima te in te pravice, tako moramo na drugo stran staviti zahtevo, naj tudi članstvo izpolni svoje dolžnosti do organizacije. So taki med nami, ki vzlic pozivom ne plačujejo članarine v redu. Organizacije se spomni le, ko je v potrebi in ko jo rabi. Takrat najde tisoč izgovorov, zakaj ni prej izpolnil napram organizaciji svoje dolžnosti. Mi smo največkrat grešili, ker smo bili napram takim članom — ki prav za prav po pravilih že niso več bili člani — popustljivi in jim v vsem ugodili, češ, naj spozna grešnik, da ni delal prav in bo to pozneje popravil. Pa ni bilo tako. Zopet ni izvrševal svoje dolžnosti napram organizaciji, češ, zakaj naj plačujem članarino, ko mi pa vseeno pomagajo, kadar potrkam na njih vrata. Pa tudi drugače smo kazali popustljivost. List smo pošiljali tudi takim, ki so preko določenega roka ostali dolžni na članarini. In mar mislite, da je bilo take kaj sram sprejemati list mesece in mesece brezplačno? Kaj še, dobro se mu je zdelo, da dobiva list zastoj. Sedaj pa bo morala nastopiti doba, ko bo tudi naše potrpežljivosti konec in bomo proti vsakomur, ki se ne zaveda napram organizaciji svojih dolžnosti brezobzirno postopali. Predvsem bomo nerednim članom ustavili list, nadalje pa bomo ukinili vsako posredovanje ali intervencijo vsem onim, ki se ne drže predpisov naših pravil. V zadnjem času smo večkrat in na razne

načine apelirali na naše članstvo, naj vsak po svoji moči stori nekaj za naš list. Prosili smo, naj vsak član pridobi vsaj enega naročnika, saj je naročnina itak malenkostna, pa nismo doslej beležili vidnih uspehov. Zato danes ponovno prosimo člane, naj stori svojo dolžnost. Vsakdo izmed nas ima vsaj enega prijatelja, ki bo lahko pogrešal četrtletno deset dinarjev, ki jih da za naročnino «Nove Prave». Tudi smo prosili članstvo, naj zahteva v vseh javnih lokalih naš list. Oni, ki zahajate stalno v ene in iste lokale, lahko zahtevate naš list, posebno še, ker je naročnina malenkostna in je list dobro urejevan. Pri vaših trgovcih in obrtnikih bi lahko dobili od časa do časa kak insert, ki tudi ni drag. Mnenja smo, da imamo veliko prijateljev, samo do njih je treba in prav gotovo bodo radi podprli naš list. Tovariši, smatrajte ta naš apel kot resen in zadnji. Že z naslednjo številko ustavimo list zamudnikom, tajništvo pa že ima nalog, da intervenira in daje nasvete le članu, ki se izkaže z izkaznico, da je res eden član in se zaveda dolžnosti napram skupnosti. Ne pozabite na to, kar smo vam že tisočkrat povedali, da je le v skupnosti moč in sila. S tem geslom vsi na delo, da ojačamo naš tisk, da okrepimo temelj «Nove pravde».

Marljiva in uporabna žena sprejme kakršnokoli zaposlitev pri vseh ženskih delih. Za zaposlitev prosi tudi njena 18-letna hčerka, ki je dovršila štiri meščanske in trgovski tečaj. Uvidna srca prosimo, da se zavzamejo za prošnjo in pošljejo ponudbe na upravo «Nove Prave».

Položaj mizarskega delavstva

(Nadaljevanje.)

Uredbo o minimalnih mezdah kršijo delodajalci tudi glede zaračunavanja hrane in stanovanja. Mnogi delodajalci zahtevajo od pomočnika, da živi z njim v gospodinjstvi skupnosti, računajo pa mu hrano in stanovanje po din 12.— do 15.— dnevno, odnosno Din 100.— tedensko.

Vajenci v mizarski stroki.

Socialna zakonodaja predpisuje s prsilnimi določili zaščito obrtnih vajencev ter so važni zlasti sledeči zakoni:

1. Zakon o zaščiti dece in mladine, ki ureja zaščito vojnih sirot ter vse one mladine, ki ni po svojih starših zadosti zaščiten;

2. Zakon o zaščiti delavcev, ki ureja zaščito mladoletnih delavcev, omejuje za delavce do 16. leta starosti delovni čas na 8 ur dnevno, prepoveduje zaposlitev mladoletnih delavcev ponoči, odreja nedeljski počitek ter predvideva kazni za delodajalce, ki te predpise kršijo;

3. obrtni zakon podrobno ureja pravni položaj in zaščito vajencev, sklepanje učnih pogodb, omejuje število vajencev v posameznih podjetjih, omejuje poskusno dobo na 1 mesec ter predvideva po dovršenem prvem letu učenja odškodnino za delo.

Dne 25. marca 1937 se je vršila v Delavski zbornici anketa o vajeniškem vprašanju, na kateri je bilo v splošnem ugotovljeno, da se predpisi socialne zakonodaje ne izvajajo pri nad 65% vseh vajencev, če pa se upošteva samo podeželje, ugotovimo, da je 82% vajencev na deželi, ki niso deležni niti ene dobrine socialne zakonodaje.

Delovni čas.

Delavska zbornica je dobila tozadevne podatke iz območja 37 delodajalskih združenj. Iz podatkov je razvidno, da je komaj 105 vajencev deležno zakonitega osemurnega delovnika, pretežna večina vajencev je zaposlena po devet in deset ur na dan, po deželi pa je vajenec navadno pomožna moč za gospodinjstvo in gospodarstvo, zlasti ako je pri moštru na hrani in stanovanju ter mora pomagati pri delu v kuhinji in na polju, tako da se regulira delovni čas po dnevnih svetlobi in traja 10 do 14 ur.

Odškodnina po prvem letu učenja (§ 267 o. z.).

V mizarski stroki je plačevanje odškodnine vajencem po prvem letu učenja skoraj nepoznano. Kolektivne pogodbe nikjer ne predvidevajo za vajence odškodnin, enako pa tudi ne obstoječe učne pogodbe, ki predvidevajo nasprotno obveze staršev, da bodo plačali po 1200 do 2000 Din mojstru kot odškodnino za učenje, v enem primeru mora plačevati vajenec za učenje celo 150 Din na mesec. Na Štajerskem, zlasti po deželi, je uvedena praksa, da mora oče dati učenemu gospodarju poljske pridelke kot odškodnino za hrano, ki jo ima vajenec pri mojstru. Tudi niso redki primeri, ko mora oče prevzeti plačevanje vseh prispevkov za OUZD ter za šolanje vajenca v obrtni nadaljevalni šoli.

Večja podjetja plačujejo vajencem malenkostne odškodnine, in sicer: v Celju po 30 Din tedensko, ako je brez oskrbe, v Št. Vidu posamezna podjetja do 90 Din na mesec, v Mariboru in Ptujju od 15—30 Din tedensko (izjema je tvrdka Kiffman, ki plača vajence od 2 do 3 Din na uro). Isto velja tudi za Ljubljano.

V delavnicah državnih podjetij dobi vajenec takoj dnevno odškodnino, in sicer:

pri drž. rudnikih: prvo leto 4.40 Din, drugo leto 6.60 Din, tretje leto 8.80 Din, četrto leto 11.— Din.

pri drž. železnici: prvo leto 12.— Din, drugo leto 12.— Din, tretje leto 14.— Din, četrto leto 16.— Din.

Učna doba.

Za vajence mizarske stroke je na območju 26 združenj triletna, pri dveh združenjih tri in polletna, pri štirih združenjih štiriletna učna doba.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših delavskih krajev

Maribor

Predilniški tečaj podružnice NSZ v Mariboru se odpravi 4. novembra v zborovalni dvorani podružnice. Tečaj se bo vršil dvakrat tedensko in je namenjen predilničarjem. V tečaju bodo poučevali prvovrstne strokovne moči. Tečaj bo trajal dve leti in je odobren po kr. banski upravi v Ljubljani. Prijave sprejema do 1. novembra naše tajništvo v Mariboru, Sodna ulica 9-III. Po tem roku se bodo prijave sprejemale le, če ne bodo vsa mesta zasedena, ker je število tečajnikov omejeno. Podružnični odbor poziva vse člane, ki se hočejo spopolniti v predilstvu, da se takoj prijavijo v tečaj. Obenem jih pa prosim, da opozorite na ta važen tečaj tudi sodelavce in sodelavke po tovarnah.

Naša božičnica, ki jo priredimo v nedeljo 18. decembra v veliki dvorani Narodnega doma, obeta biti ena najlepših dosedanjih naših prireditev. Program je skrbno sestavljen in nastopijo poleg mladinskega tamburaškega zbora tudi gójenci naše glasbene šole, in sicer vijolinisti in harmonikarji. Vmesne točke bodo tvorile deklamacije naših malčkov in pa petje istih pod božičnim drevesom. Po sporedu bo obdarovanje otrok. Podružnica je izvedla večjo akcijo s sodelovanjem vseh ostalih skupin, da zbere čim več sredstev in obdaruje kar največ mogoče veliko revnih otrok. Letos bodo obdarovani tudi otroci brezposelnih staršev, ki so res v revščini. Naše članstvo prosimo, naj pobraška med odloženo obleko, morda se najde še kaj, kar bi prav prišlo za one, ki si sami ne morejo nabaviti niti najpotrebnejšega. Vsako darilo bo dobrodošlo in ga sprejme naše tajništvo, Sodna ulica 9-III.

Stavbinsko delavstvo podružnice NSZ v Mariboru bo imelo v četrtek 3. novembra ob 18. uri širšo zaupniško sejo v prostorih NSZ. Tej seji prisostvujejo lahko tudi drugi člani, ki se zanimajo za delo njihovih zaupnikov. Posebnih vabil ne bomo razposlali. Kdor hoče z nami sodelovati, naj se seje zaupnikov gotovo in točno udeleži. Ob tej priliki bo tudi razgovor o skupni božičnici. Tovariši, pridite polnoštevilno na sejo. — Predsednik stavbinskega odseka NSZ.

Dramatični odsek podružnice prične prihodnji teden s svojim delom. Kdor izmed članov čuti veselje do dramatike, naj se prijavi v tajništvo. Opozorite tudi svojce, ki bi radi sodelovali v našem dramatičnem odseku. Rabili bi nekaj igralcev in prosimo predvsem članice, naj se prijavijo. Prijave sprejemamo samo do 15. novembra.

Kolesarski odsek NSZ še vedno sprejema člane. Dasiravno je število prijavljenih že lepo, vendar se še niso prijavili vsi oni, ki imajo kolo in spadajo v odsek. Ker mislimo ustanoviti pozneje svoj posebni športni klub ali se priključiti kakemu znanimu športnemu klubu v Mariboru, pozivamo vse kolesarje, da se čimprej prijavijo. Za odsek ni predvidena nobena posebna članarina in zadostuje podružnično članstvo. Kolesarji skupaj. Kolesarski zdravo!

Celje

Konferenca tekstilnega delavstva v Celju.

Kakor je bilo javljeno, se je konferenca tekstilnega delavstva vršila 25. t. m. v Celju. Odzvali so se v lepem številu zastopniki vseh delavskih strokovnih organizacij JSZ, SDSZ, ZZD, Zveza strojnikov in NSZ, da se obravnava pereče stališče tekstilnega delavstva. Vendar pa so se pogrešali pri tem posvetovanju pretežni del vsi oni obratni zaupniki, ki bi morali v polnem številu najodločneje zastopati svoje delavske pravice in zahteve.

Od naše strani so se v dokaj lepem številu odzvali zavedni možje in vztrajni borci za svoje pravice, katerih ne iščejo v pretiranih in nemogoče dosegljivih mejah.

Ob glavnem referatu, ki ga nam je podal zastopnik Delavske zbornice, se nam je obrazložila vsa pomanjkljiva stran kolektivne pogodbe, ki je bila sestavljena pred dvema letoma, in še ta je bila do zdaj le malo upoštevana in je obstojala tako rekoč le na papirju. Zaradi neštetihih zlorab in kršitev delodajalcev na ogromno škodo ubogega delavstva se je združil enoten centralni tarifni odbor iz vseh obstoječih delavskih strokovnih organizacij, da temeljito prouči vse nedostatke in sestavi ter omogoči takšno kolektivno pogodbo, ki bi vsaj deloma ustrezala današnjim težkim razmeram in prinesla delavstvu nekoliko zboljšane upravičene zahteve.

Ker so pa lokalna vprašanja in potrebe neenake, je centralni tarifni odbor pooblaščen izdelati temeljito kolektivno tarifo, na katere osnovi se po lokalnih razlikah kot dodatno vnesejo še vse dopolnitve, da bi potem v takšnem okviru bilo povsod uravnoteženo vse ono, kar se predvideva z novo enotno kolektivno pogodbo za vsa podjetja v dravski banovini.

Prepričani in globoko uverjeni se nekako smelo zanašamo, da bo dosegel na takšni osnovi centralni tarifni odbor od strani delodajalcev popolno razumevanje svojega zvestega delavstva ter mu priznal vsaj skromen življenjski delež, zavedajoč se v polni meri svoje odgovornosti.

Tako bodo tudi enotno strnjene delodajalci gotovo našli iz današnjega razravnega gospodarskega stanja izhod ter uravnovesili produkcijo in tržišča tako, da ne bodo možne tako katastrofalne medsebojne nelojalne konkurenčne razlike, in to seveda predvsem na škodo v prvi vrsti delavskega položaja.

Torej več smotrne uvidevnosti in skupnosti na obeh straneh, pa bo nedvomno možno regulirati ter ustvariti primeren, če že ne popolnoma zadovoljiv položaj, sigurnejši obstoj in boljše bodočnost.

Pozivamo in ponovno kličemo ob tej priliki vse narodno delavstvo, ki še do danes ni našlo za važno, boriti se v strokovni organizaciji, da se brez obotavljanja priključi organizaciji.

Delavci in delavke, vzdržite se ter se strnite v svojo narodno strokovno zvezo, da si tako osvojite svoj stanovski in življenjski boljši obstoj.

Prijave sprejema in daje tozadevne nasvete in pojasnila tajnik podružnice Narodne strokovne zveze tov. Viktor Erič, Celje, Prečna ulica 6.

Tekstilci

Prvi razgovor z zastopniki Zveze industrijev tekstilne stroke je bil v torek, dne 25. t. m.

Pri tem razgovoru so bile v glavnem izmenjane misli, toda že pri tej izmenjavi misli je videti, da se bodo razgovori zavlekli in da bodo gotove delavske zahteve zelo trd oreh.

Zastopnikom delodajalcev se je podrobno predložil položaj in zahteve ter želje delavstva, v smislu in okvirju, ki je bil sklenjen pri predposvetovanjih z organizacijami in na konferencah obratnih zaupnikov.

Zastopniki delodajalcev so izrekli pripravljenost za ureditev perečih vprašanj. Želijo pa, da jim zastopniki delavstva predložijo vse zahteve in želje, da bodo lahko tudi oni zavzeli končno stališče.

Sklenjeno je bilo, da bo Delavska zbornica do 5. novembra predložila vse te zaželjene spremembe. Razgovori se bodo pričeli, ko bo delodajalska skupina o vsem tem vprašanju podrobno informirana in ko bo na podlagi tega lahko zavzela svoje stališče.

V četrtek pa bodo zastopniki delodajalcev sporočili Delavski zbornici, kako je bilo sklenjeno glede odložitve odnosno preložitve odpovednega roka.

Prav zaradi vsega tega ponovno prosimo vse podružnice, obratne zaupnike in delavstvo, da pošljejo čim prej

ves potrebni material, ki ga še imajo, da se bo to lahko predložilo pravočasno zastopnikom delodajalcev. Termin je bil dan 1. novembra tudi na konferencah obratnih zaupnikov.

Trbovlje

Težke razmere, ki jih preživljajo rudarski delavci zaradi druginje in nizke plače, so povečale njih bol zopetne redukcije. 166 delavcev rudarjev je odpuščenih na dnevnem kopu, ker namerava družba to podjetje opustiti zaradi pomanjkanja premoga.

Prizadeti reduciranci živijo v bojazni, da izgube pravico do starostne rente, ako se jim ne posreči dobiti namestitve v drugem rudniku, ker tako določa pravilnik o bratovskih skladnicah.

Ta primer daje povod gibanju, da se priključijo tudi rudarji splošnemu starostnemu zavarovanju, da ne bodo veljale izjeme zgolj za rudarje.

Seveda se mora starostno zavarovanje izpeljati tako, da rudar ne bo dobival miloščine, marveč resnično njegovim potrebam ustrezajočo rento.

Zdaj ko smo v volilni borbi, bomo zopet slišali polno obljub za primerno preskrbo rudarjev, kakor je to bilo vedno. Čas bi res bil, da bi se prešlo enkrat od obljub do dejanj.

Rudar od samih obljub ne more živeti.

Verjamete ali ne?

— da mečejo nekateri politiki svojim pristašem pesek v oči tako nerodno, da se bomo morali v tej stroki izpopolniti v posebnih tečajih.

— da se opaža pri politikih vedno bolj pomanjkanje obljub.

— da bodo v Ljubljani zaradi preozkih ulic predpisana posebna vozila, t. j. dosti ožja od normalnih.

— da se zopet lepo razvijajo kupčije s pristaši, in

— da imajo najvišjo ceno pristaši strank, ki imajo najmanjšo vrednost.

— da bo imela Slovenija v Beogradu tudi slovenske zastopnike.

— da bo dobila Slovenija zvezo z morjem tedaj, ko si bo cesto zgradila sama.

— da je nedavno neki gospod župnik po službi božji pozval šolarke k sebi in jim dejal: Ali se zapišete v kongregacijo, ali pa morate hoditi k svoji šolski maši, sem vas ni treba, saj to ste navaden sokolski gnoj in sokolske smeti.

— da so se nato dekleta odstranila.

— da je v Litiji most, ki je bolj podoben toboganu.

— da so odstranili motorne vlake na progi Zagreb—Beograd, ker se prehitro pride v Beograd, iz njega se pa vsakdo tako nerad odpelje.

— da je to prav hvaljevredno ob tem času splošne volilne mrzlice.

— da je «Slovenec» najbrže postal glasilo «opozicije», ker drugega ne piše kakor samo o njej.

— da so ljubljanski glavni kolodvor znotraj nanovo pobelili in celo poslikali in je s tem zadoščeno vsem prometnim potrebam.

— da bodo kolodvor pobelili tudi na zunaj in

— da se bo potem odpravila v Beograd posebna deputacija z odborom za poglobitev na čelu.

— da se nenavadno hitro bliža čas, ko bo slavnostna otvoritev prizidka kirurškega oddelka splošne bolnice v Ljubljani.

— da pa bo zaradi bližajočega se mraza treba še nekoliko počakati na toplejše dneve.

Praktični nasveti

Hlad prihaja in z njim prehladi. Proti kašlju pij vsak dan po dvakrat čaj od planinskega maha, ki kašelj kmalu zrahlja. Tudi lapuh je dobro domače sredstvo proti kašlju. Skuhaj nekaj listov — kakih deset — na vodi in pij po dvakrat na dan topel lapuhov čaj.

Kolcanje ustaviš, ako použiješ kosček sladkorja, namočenega v kis. Prav takodirno kolcanje pa odstraniš s pelinovim čajem.

Kulturni obzornik

Naše revije.

(Konec.)

Izrazite politične revije Slovenci nimamo. Nekaka kulturno-politična revija je «Misel in delo». Za slovenskega delavca nima nobenega pomena, ker je zvesta kapitalizmu, do delavskega stanu pa ima verjetno takle odnos: psa božaj, da te ne ugizne.

Veliko delo vrše revije, katerih namen je obravnavati in objavljati sado-ve predvsem slovenske in potem tudi tuje kulture.

Največ zaslug na tem področju ima vsekakor «Ljubljanski zvon», v katerem se odraža doberšen del slovenske kulture zadnjih 60 let. V tej reviji so pisali že naši klasiki. Do danes se je obdržal «Ljubljanski zvon» na odlični višini. Spor, ki ga je imel pred šestimi leti s svojo izdajateljico Tiskovno za- drugo, je revijo idejno očistil in postavil na današnjemu času primernejša tla. V tem sporu se je del naših književnikov ločil od «Ljubljanskega zvona» in si ustanovil svojo revijo «Sodobnost». Tu se zbirajo naše mlade moči; preveva jih iskrena socialna usmerjenost, zato je mnogo člankov posvečenih našim največjim revežem — delavcem in kmetom. To je tudi vzrok, da smo v tej rubriki že ponovno opozarjali na posamezne sestavke v «Sodobnosti».

Sedem let za «Ljubljanskim zvonom» so začeli naši katoliški krogi izdajati svoj mesečnik «Dom in Svet» (od 1888). Katoliška ideologija pa je revijo vedno tako utesnjevala, da je njen pomen za slovensko kulturo kljub 50 letnikom prav majhen. Prehudo ortodoksno katoliško gledanje na svet je bilo tudi vzrok spora okrog «Doma in sveta», ki ga je lani povzročil znani Kocbekov članek o Španiji. Mladi katoliški književniki so si zato letos ustanovili svojo revijo «Dejanje», ki je začelo izhajati s sledečo informacijo: «Dejanje» je namenjeno tistim Slovincem, ki občutijo negativnosti našega javnega udejstvovanja in ki priznavajo načela osebnih kultur, demokracije, socialne pravičnosti in samoodločbe narodov. Možje okrog te revije so borbeni. Stojte sicer na katoliški podlagi, toda hočejo biti pravični, ne pa v službi cerkvenih interesov.

Vse te revije prinašajo razen proze, poezije in splošno kulturnih člankov, tudi spise politične vsebine. V tem področju prednjači tako po obravnavanju kot po množini pač «Sodobnost».

Med kulturnimi revijami bi lahko omenili še mariborska «Obzorja», «Ženski svet», ki prinaša sestavke izpod peresa naših žen in obravnava ženska vprašanja, ter revijo «Modra ptica».

Razen teh imamo Slovenci vrsto zabavnih revij (Priatelj, Žena in dom, Mladika, Žika itd.), mladinskih revij (Naš rod, Mentor itd.), revij za specialna vprašanja znanosti, umetnosti in raznih drugih strok (Proteus, Tehnika in gospodarstvo, Umetnost, Planinski vestnik, Gruda, dve radijski reviji itd.) itd.

Kljub dolgi vrsti revij, ki jih premoremo, bi bilo napačno trditi, da jih imamo preveč. Revij, ki si resno prizadevajo pri gradnji naše kulturne stavbe, ni nikoli oreveč, nepotrebne pa so take revije, ki za kulturna prizadevanja nimajo smisla.

Za smeh in kratek čas

Šolska.

Licejski profesor je opazil učenko, ki je zaspala sredi učne ure. Razkacen se zadere nad njo:

— Kaj pa vendar mislite? Spite pri komer hočete, toda pri meni vam tega nikakor ne dovolim.

V tramvaju.

Suha dama: — Tramvajske vozovnice bi se morale vsekakor računati po teži oseb.

Debela dama: — To bi bilo za vas zelo slabo. Tramvaj vas niti ne bi hotel voziti, ker z vami ne bi ničesar zasluzil.

Pridobivajte nove naročnike!